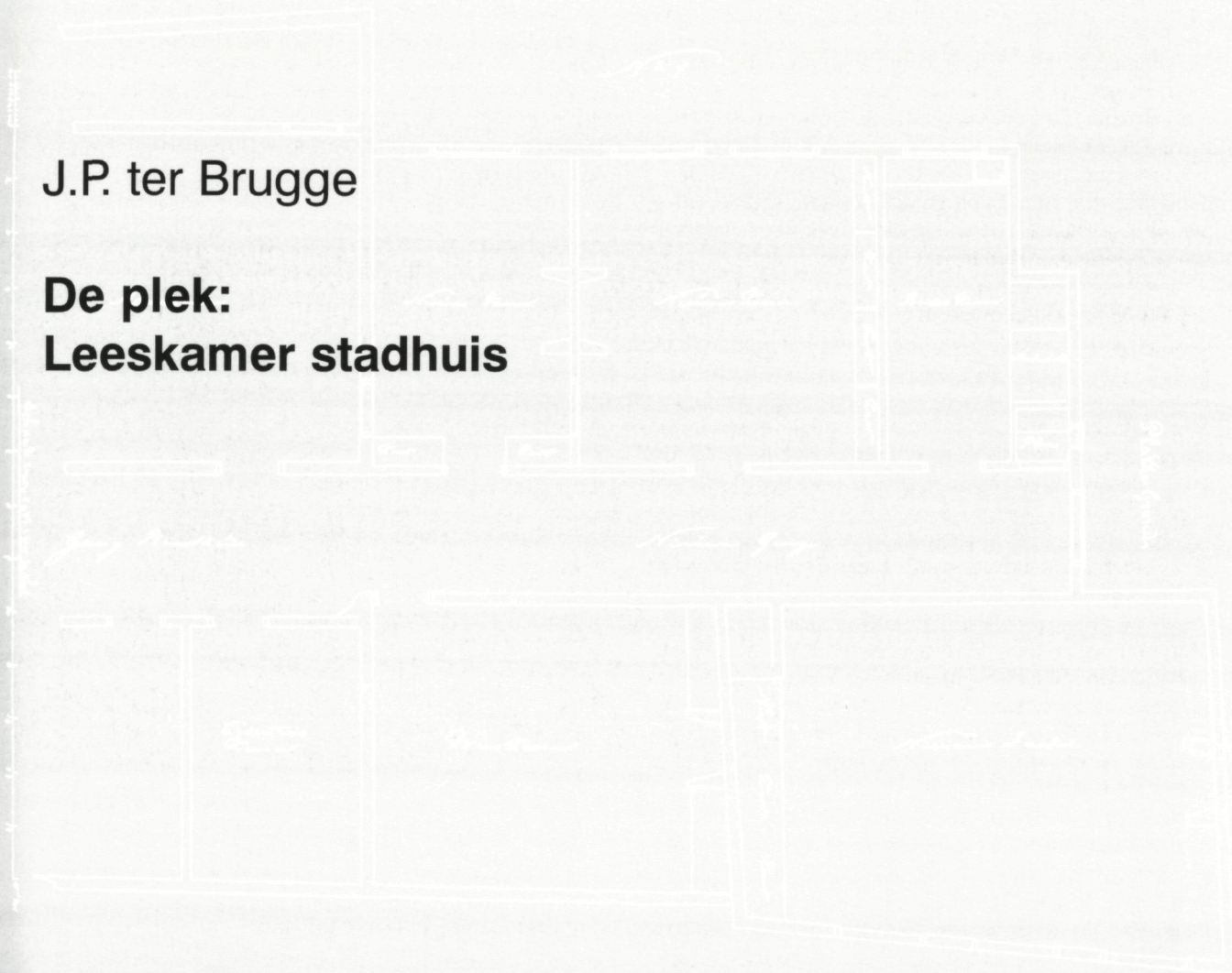

J.P. ter Brugge

**De plek:
Leeskamer stadhuis**

Ondergrond: tekening van de uitbreiding van het stadhuis, gedateerd 1875. Rechtsonder de "Nieuwe Zaal", de latere "Leeskamer".

Sinds 1993 is bij de gemeente Vlaardingen een stadsarcheoloog aangesteld, die zich als onderdeel van het oudheidkundig onderzoek, ook bezighoudt met de bouwhistorische documentatie van oude bouwwerken. In dit Historisch Jaarboek 1995 een verslag van een bouwhistorisch onderzoek van de 'leeskamer van de gemeenteraad'.

In februari 1994 werd de volledige betimmering uit de leeskamer van de gemeenteraad in het oude stadhuis verwijderd, gedocumenteerd en opgeslagen. In verband met de inrichting van de ruimte als kamer van de secretaresse van de burgemeester, naar de geest van de huidige tijd, kwam aldus een eind aan het laatste originele stadhuisinterieur van voor de restauratie van 1948-1953. In samenwerking met de Facilitaire Dienst van de gemeente Vlaardingen werden de kasten, waaruit de betimmering bestond, zo volledig mogelijk beschreven, gefotografeerd, genummerd en vervolgens gedemonteerd. Een situatietekening, waarop de genummerde kasten staan aangegeven, maakt terugplaatsing mogelijk. Bij het demonteren van de diverse elementen bleek al snel dat de betimmering niet geheel compleet meer was. Zo bleken drie kasten verwijderd te zijn in verband met het aanbrengen van een raampartij aan de westzijde van de kamer (2x) en om een doorgang naar de belendende kamer (voormalige 'weeskamer'; thans kamer van de beleidscoördinatoren) mogelijk te maken. De afwerking van de kastdelen die zich ernaast bevonden bestond uit platen van 'modern' materiaal (triplex). De eerste aanpassing is tijdens de eerder vermelde restauratie gerealiseerd, de andere onbekende tijd later. In 1954 werd bovendien het exterieur van dit gedeelte van het oude stadhuis gewijzigd. Volgens de toenmalige gewoonte werd een laag restauratiesteen tegen de oude muur opgemetseld. De aanwezige originele bouwsporen zijn bij deze gelegenheid aan het gezichtsveld onttrokken, maar mogelijk nog steeds aanwezig!

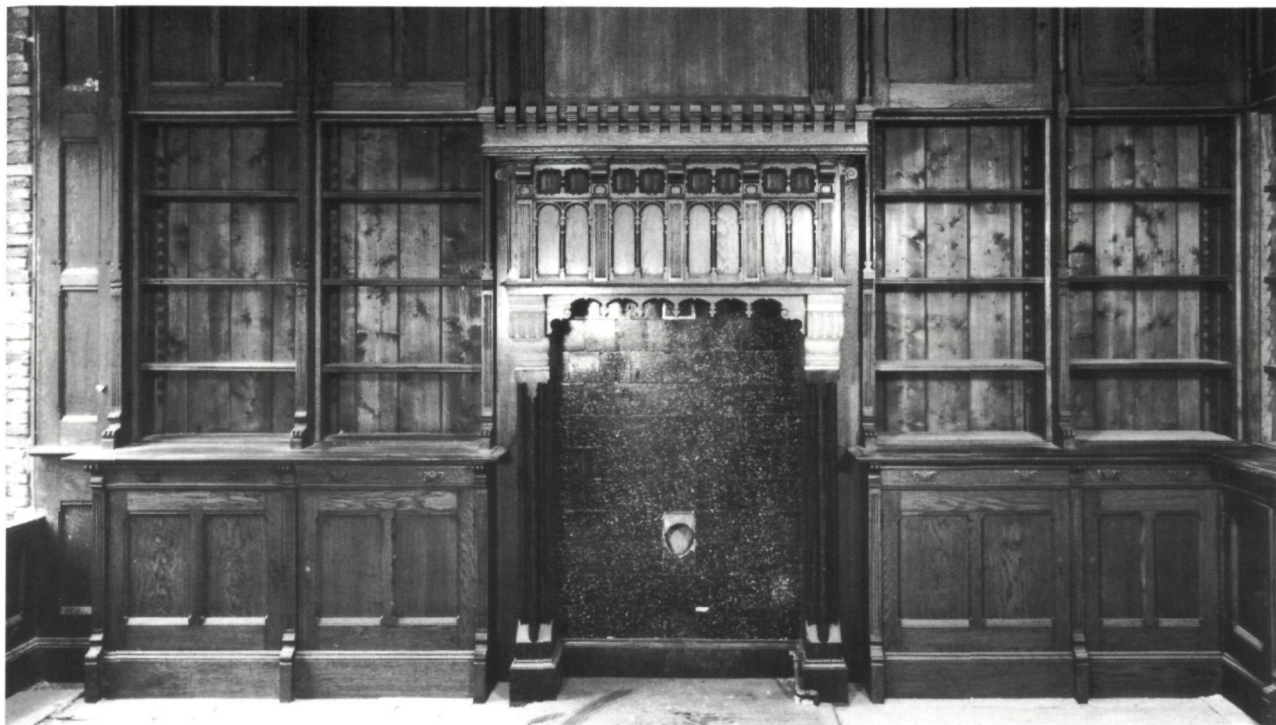
Een vergelijking met oude foto's van de kamer, die zich in de collectie van het stadsarchief bevinden, laat ech-

ter zien dat de betimmering ook reeds eerder verandering heeft ondergaan. De kastdelen bestonden uit een diep ondergedeelte, waarin zich in de bovenzijde een lade bevond, een langgerekt middengedeelte, een hoog kleiner kastdeel en een sierlijst tot aan het plafond. Alle kastdelen konden worden afgesloten met afsluitbare deuren. In de kastdelen bevonden zich verstelbare planken, waarop boeken, raadsverslagen etc. konden worden geplaatst. De sierlijst was ten tijde van de ontmantelingsoperatie reeds verdwenen. Ook na navraag bleef de verblijfplaats van deze elementen onbekend, noch kon achterhaald worden wanneer deze verwijderd zijn. De originele schouw en de glas-in-lood ramen, voorstellende de wapenschilden van Nederland, Zuid-Holland, Delfland en Vlaardingen, waren evenmin meer aanwezig. De ramen waren vervangen door gewone schuiframen en de schouw maakte plaats voor een

gaskachel, die reeds lang geen dienst meer deed. De glas-in-lood ramen werden op één van de zolders van het stadhuis teruggevonden en bevinden zich in een nog redelijke staat. Schouw en ramen zijn naar alle waarschijnlijkheid in 1954 verwijderd.

Een bescheiden onderzoek in het archief van bouw- en woningtoezicht en het stadsarchief leverde de bijbehorende relevante (bouw-)historische gegevens op. De ruimte waarin de leeskamer zich bevindt hoort bij

een uitbreiding van het uit 1650 daterende Oude Stadhuis. Waarschijnlijk werd dit gedeelte in de tweede helft van de 19e eeuw aan het stadhuis toegevoegd (zie ook de plattegrond). Blijkens een uit 1875 daterende situatietekening werd de ruimte gebruikt als (vergader?)zaal. Later blijkt deze 'nieuwe zaal' in gebruik als archiefruimte. In het 'Verslag van Burgemeester en Wethouders aan de Raad der Gemeente Vlaardingen van den toestand dier Gemeente over 1899' lezen we onder de kop 'Restauratie van het Raadhuis' het volgende:

"Afwerken van de Archiefkamer. Den 31 December 1898 boden wij U ter goedkeuring aan een plan voor de afwerking van de archiefkamer in het Raadhuis, waarvan de kosten van uitvoering werden geraamd, indien voor de buitenbetimmering der kasten werd gebruikt Amerikaansch grenenhout, op f 1300,-, en bij gebruik van eikenhout op f 1500,-. Aangezien de Commissie in zake Gemeentewerken met ons eenstemmig van oordeel was, dat eikenhout de voorkeur verdiende boven Amerikaansch grenenhout, stelden wij Uwe Vergadering in zijne zitting van 1 februari 1899 voor, van eerstbedoeld materiaal gebruik te doen maken. In

dien zin werd het voorstel bij acclamatie aangenomen. De betimmering kon eerst in 1900 voltooid worden."

Dat in dit jaarverslag sprake is van een 'archiefkamer' in plaats van een leeskamer ligt in het feit dat de bestemming van de ruimte in de loop der jaren meerdere keren wijzigde, zoals hierna ook zal blijken. De voorganger van de huidige stadsarchivaris zat in deze tijd nog dicht bij de leveranciers van de papieren. In 1920 kwam hier echter een eind aan. De archiefkamer verhuisde toen naar de voormalige kamer van de 'huurcommissie' en 'armenraad'. De aldus vrijgekomen archiefkamer werd in 1922 vervolgens ingericht als burgemeesterskamer. Tot de verbouwing in 1948 van het interieur van het oude stadhuis bleef deze situatie bestaan. Hierna kreeg de kamer de functie van leeskamer. Hiermee was de functiewijziging echter nog niet aan een einde. In 1973 bleek de kamer in gebruik als onderkomen van de secretaresse van de wethouders. De leeskamer bevond zich toen in de voormalige weeskamer. Later zou de leeskamer weer op de oude locatie terugkeren tot in 1993, toen, zoals hierboven vermeld, de betimmering werd verwijderd.

In aangehaald jaarverslag over 1899 werd melding

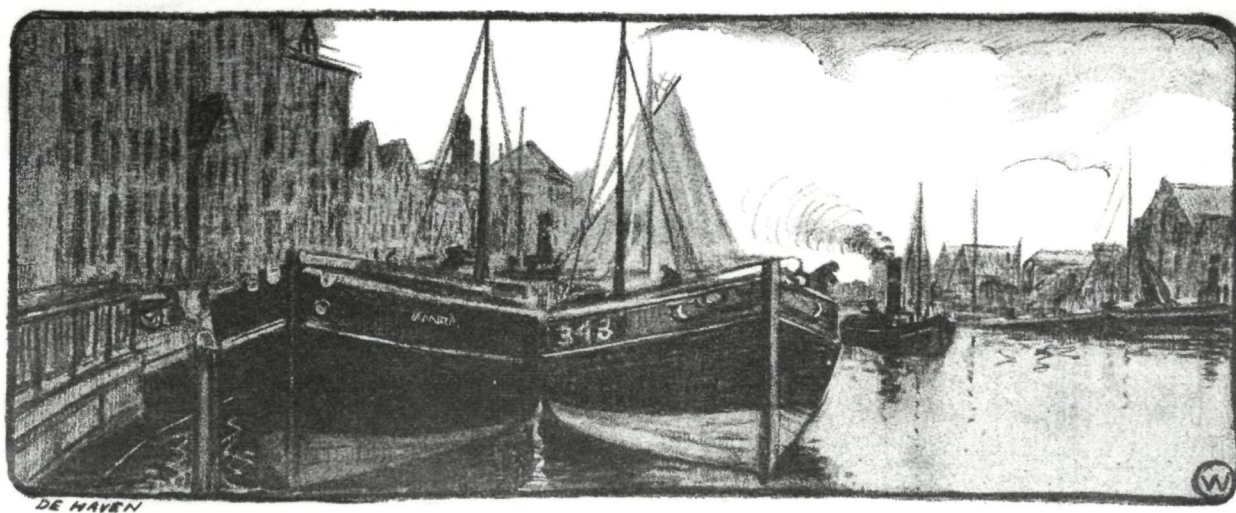
gedaan van een raadsbesluit waarin op het materiaalgebruik werd ingegaan. Naast het gebruik van eikenhout als buitenwerk, stond in het 'plan voor de afwerking' dat al het binnenwerk van de kasten 'in gewoon vuren hout' zou worden gemaakt. Bij ontmanteling van de betimmering bleek dit inderdaad het geval. Ook was in het plan het aanbrengen van een eikenhouten vloer opgenomen en het verven van het plafond. Van de parketvloer die zich in 1993 in de kamer bevond kon niet worden bepaald of deze de originele was. De vloer is niet verwijderd, doch afgedekt met vloerbedekking.

Tijdens de afbraakwerkzaamheden werd achter de betimmering van de kasten een snipper van een krant gevonden. Het handelt hierbij om de 'Schiedamsche ...', 52ste jaargang van dinsdag 10 mei 1898, hetgeen goed overeenkomt met vermelde bouw en oplevering. Een andere datering werd gevonden in de sleutels van de kast- en ladedeuren. Hierin was het jaartal '1900', het jaar van de oplevering, gestanst. Opmerkelijk waren bovendien de behangresten, die zich sporadisch, het meeste was verwijderd, op de muren en achter de betimmering bevonden. Het behang was gebroken wit of lichtgroen, aan de naden afgezet met een verticale band sierbehang, voorstellende een getordeerde rank van parels en bloemen in rood-, groen- en bruintinten. Een fragment van deze sierband is bewaard. Het behang was bevestigd op een wit bepleisterde bakstenen muur. Op één van de vuren planken waren in potlood twee namen geschreven: 'F. Stam' en 'Wapenaar'. Mogelijk waren beide personen de timmerlieden die de onderdelen hebben vervaardigd of geassembleerd.

Van het interieur is voorafgaande aan de ontmanteling een uitgebreide fotoserie gemaakt, die, in combinatie met de situatietekening en nummering van de onderdelen herplaatsing mogelijk maakt. Voorlopig is de betimmering opgeslagen op de zolder van het stadhuis.

Behang van vóór de inrichting van de "Archiefbetimmering".

*Naar een krijttekening van F.C. Weiland op de Vlaardingsche
Kalender 1927, van drukkerij Dorsman en Odé.*